

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Narkotikaspår i avloppsvattnet Halland

2018-03-12

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Sammanfattning.....	4
Bakgrund.....	5
Preventionsnätverkets lägesbild i Halland december 2017.....	6-7
Syfte.....	8
Metod - Arbetsgång.....	8-11
Provtagning av utgående vatten.....	12
Fakta cannabis, amfetamin och kokain.....	13
Resultat.....	14-15
- Diagram 1, cannabis i avloppsvatten.....	14
- Diagram 2, amfetamin i avloppsvatten	14
- Diagram 3, kokain i avloppsvatten.....	15
- Diagram 4, MDMA i avloppsvatten.....	15
Utvärdering.....	16
Slutreflektion.....	17
Framtid.....	18

Inledning

Regeringen har inom ANDT-politiken satt som ett övergripande mål, "Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk". Vidare finns sex delmål som vart och ett följs med ett antal insatsområden. Det regionala ANDT-arbetet samordnas av Länsstyrelsen genom preventionsnätverket som 2017 gemensamt kom fram till att vi behöver ha en ännu bättre lägesbild för att veta om utvecklingen följer regeringens övergripande mål och att veta hur stort det faktiska narkotikabruket i Halland är. Regeringen har också satt upp ett mål om att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Under de senaste åren har antalet dödsfall som orsakats av läkemedels- och narkotikaförgiftningar ökat, denna dödlighet slår inte jämlikt i befolkningen.

Agenda 2030 innehåller mål och delmål bl.a. 3.5 där det förebyggande arbetet för narkotikamissbruk skall stärkas. Andra mål som direkt kan nämnas i arbetet med analyserna är mål 6.3 som handlar om att förbättra vattenkvaliteten genom att minska föroreningar och minimera utsläpp av farliga kemikalier.

Det pågår olika former av mätningar och undersökningar både nationellt, regionalt och lokalt vilket gör att det finns viss statistik kring narkotika i Halland, men ändå saknas en bild av hur stort det faktiska narkotikabruket är i Halland. Preventionsnätverket som tillsammans arbetar för att utveckla ANDT-arbetet i Halland var nyfikna på avloppsmätningar som gjorts på andra håll bl.a. i Östergötland. Preventionsnätverket beslutade att prova att mäta narkotikaspår i avloppsvatten som ett komplement till den befintliga lägesbilden i Halland. Ett helhetsgrepp i länet där samtliga kommuner ingår, skall kunna ge oss verktyg för att jobba vidare med narkotikaarbetet. Under 2017 har samtliga kommuner tagit prov på inkommande vatten och några provställen har även tagit på utgående vatten för att se reningsgraden av de testade preparaten.

Resultat visar att det finns narkotikabruk i samtliga länets kommuner och att det är av en sådan omfattning att det är av yttersta vikt att kommuner, Polismyndigheten, Region Halland och Länsstyrelsen i samverkan med andra myndigheter, näringsliv och idéburna organisationer fortsätter att arbeta aktivt för att nå det nationella målet om ett samhälle fritt från narkotika, att invånare i Halland kan leva narkotikafritt och i ett mer tryggt samhälle.

Länsstyrelsen i Halland vill tacka preventionsnätverket och alla som medverkat i arbetet med avloppsanalysen. Ett speciellt tack riktas till de som varit involverade i provtagningen som gjort detta möjligt och stått för den praktiska hanteringen av proverna.

Jörgen Peters
Länsråd

Linda Wennerholm
Länssamordnare ANDTs

Sammanfattning

Det regionala ANDT-arbetet med preventionsnätverket som leds av Länsstyrelsen såg ett stort behov av komplement till lägesbilden av narkotikaläget i Halland och beslutade att genomföra provtagningen under 2017. För att prova metoden beslutade Länsstyrelsen att som ett inledande och lärande projekt finansiera första året och erbjöd samtliga länets kommuner att delta i mätningen av narkotikaspår i avloppsvatten. Samtliga länets kommuner deltog. Två provtillfällen genomfördes och analyserades av Swetox i Södertälje.

Arbetet följs av polisens regionkansli väst, verksamhetsstyrning och analys där Brottanalytiker Stefan Hellberg är ansvarig för detta.

Mätningarna säger inget om hur många som använder narkotika i respektive kommun. Mätningarna kan endast visa hur många mikrogram/kubikmeter vatten per 1 000 invånare som finns i avloppsvattnet. Det innebär att det inte heller går att utläsa något om ålder eller kön på användarna.

Mätningarna visar att det finns spår av narkotika i samtliga kommuners avloppsvatten. Det är Cannabis som är vanligast förekommande men spår av övriga eftersökta substanser i vattnet, återfinns i varierande omfattning i samtliga kommuner.

Provresultaten visar även på reningsgraden av de substanser som prövats vid de Halländska reningsverken som valt att ta prov även på det utgående vattnet. Forskningsingenjör Per-Magnus Ehde vid Våtmarkscentrum, avdelning för miljö och biovetenskap vid Högskolan i Halmstad tittar vidare på det resultatet ur ett miljöperspektiv.

Mätningarna kan användas som komplement till andra kartläggningar, undersökningar och statistik vilket tillsammans kan ge en bild av hur narkotikasituationen ser ut i länet på kommunnivå. Denna kartläggning visar att det finns bruk av narkotika i samtliga kommuner och därmed är det angeläget för alla kommuner att göra insatser för att nå målet "Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minskat tobaksbruk".

Bakgrund

Regeringen beslutade våren 2016 om en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken (ANDT) gällande perioden 2016–2020. Det övergripande målet är *”Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk”*.

När det gäller narkotika finns det kunskapsluckor om hur stort användandet är i Halland.

Enligt Socialstyrelsen *”Individ- och familjeomsorg Lägesrapport 2018”* framgår det att Cannabis är den narkotika som flest invånare i Sverige anger att de har använt någon gång. Under 2006–2016 ökade andelen som använt Cannabis under de senaste 12 månaderna bland båda könen. Även i resten av Europa är Cannabis den narkotika som används mest. Glädjande nog ligger Sverige klart under övriga Europa gällande narkotika.

Enligt Folkhälsan i Halland 2015 uppger 21% av män 18–29 år att de testat hasch eller marijuana någon gång (högst i Varberg, 27% och lägst Laholm 13%). I samma åldersgrupp bland kvinnor uppger 12% att de provat (högst Kungsbacka 18% och lägst Hylte 6%). I åldersgruppen 30–44 år är andelen män som provat 19% bland män (högst Laholm 25% och lägst Varberg 14%) och bland kvinnor 9% (högst Kungsbacka 12% och lägst Falkenberg 5%).

I CAN:s rapport *”Skolelevers drogvanor 2017”* (åk.9 och åk.2 på gymnasiet 9) kan vi också se att Cannabis är den allra vanligaste narkotikasorten som eleverna uppger att de använt. Många elever har under det senaste året erbjudits att prova eller köpa narkotika och det framkommer av svaret på enkäten, att det skulle kunna skaffa fram cannabis inom en 24-timmarsperiod om de så önskade. Vanligaste sätten att få tag på narkotika är kompisar eller pojk-/ flickvänner. Andra sätt som nämns är av annan, tex. langare, bekant, internet, syskon.

Det är betydligt fler som erbjuds narkotika än de som faktiskt använt narkotika de senaste 12 månaderna. Här framkommer att även om narkotika i viss mån förekommer i ungdomarnas miljöer, så har många som haft (upplevd) möjlighet att prova narkotika avstått från att göra det.

Detta visar på betydelsen av ungdomars inställning och attityder, samt att tillgängligheten till droger bara är en del i sammanhanget. Samtidigt

kan det noteras att bland elever som inte använt narkotika i nian är andelen som haft lust att göra detta ungefär lika stor som andelen som faktiskt provat. I gymnasiets år 2 var det ca 10 % som haft lust att använda narkotika utan att ha gjort det.

Preventionsnätverkets lägesbild i Halland december 2017

I länet finns ett regionalt ANDT-nätverk (Preventionsnätverket) samordnas och leds av Länsstyrelsen. Syftet med nätverket är att med gemensamma krafter ta vara på allas olika kunskap, resurser och uppdrag för att nå målet om ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och ett minska tobaksbruk. Med fler synsätt och olika verktyg blir arbetet mer effektivt genom samverkan. 1+1=3

Nätverket har en hög aktivitet och har bred representation. Polismyndigheten, Region Halland, Laholms kommun, Halmstad kommun, Hylte kommun, Falkenbergs kommun, Varbergs kommun och Kungsbacka kommun. Kriminalvården, Tullverket, Hallands idrottsförbund, Högskolan i Halmstad, Systembolaget samt IOGT-NTO ingår också i nätverksarbetet i Halland. Det regionala nätverket har som mål "Att nå ett Halland fritt från ANDT- Ett bättre Halland. Genom ökad kunskap och insatser skall vi nå ökad folkhälsa och ett minskat bruk, minskat skadligt bruk och minskat missbruk av ANDTs. Tillsammans gör vi rätt sak, vid rätt tid, på rätt plats".

I december 2017 sammanställdes lägesbilden i nätverket. Kommunerna och polisen upplever att det finns god tillgång på narkotika och en hög efterfrågan. Anmälningar till sociala myndigheter och polisen har ökat sedan 2016 och fler unga personer har både gripits och inlett vård och behandling. Störst ökning av anmälningar i ålder 15–17 år och 18–25 år men även viss ökning bland yngre och äldre än dessa. Det finns frågor om hur stort mörkertalet är både gällande användare och langare.

En liberal attityd till narkotika (främst cannabis) upplevs. Skola, fältarbetare, civila samhället osv. upplever den drogliberala attityden. Det upplevs som att cannabis är mer synligt nu, vilket kanske kan hänga ihop med attityden.

Tullverket gör stora beslag av alkohol, narkotika, dopning och tobak. Även om Tullverkets statistik visar på beslag i hela landet, inkluderas tullens arbete och verksamhet i Halland och narkotika som beslagt av Tullverket skulle annars kunna hamna i Halland. Det är stora mängder som beslagtagits under året vilket är viktigt att beakta i det fortsatta utvecklingsarbetet för att minska tillgången på ANDT.

Under senaste året har det pågått en nationell debatt om den ökade narkotikarelaterade dödligheten och dess orsaker. Sverige har en ökande narkotikadödlighet vilket är oroande och måste tas på största allvar.

2017 väcktes intresset för att genomföra mätningar av narkotikaspår i avloppsvatten.

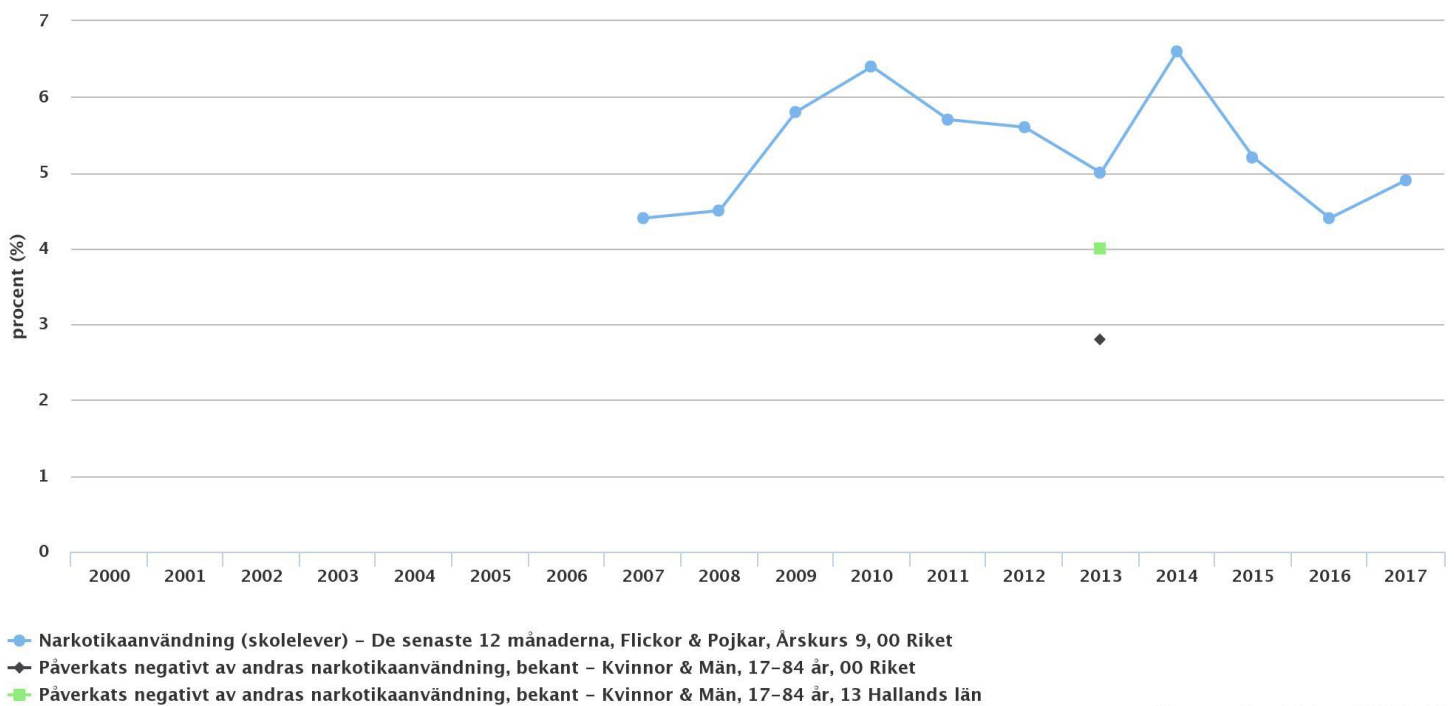
Preventionsnätverket har varit med i arbetet under året och Länsstyrelsen har samordnat, beställt samt bekostat analyserna vid Swetox. Dessa provtagningar väckte stort intresse. Polisens avdelning för Verksamhetsstyrning och analys vid Regionkansli väst följer processen för att utvärdera metoden och Högskolan i Halmstad tar hand om resultaten för vidare miljöarbete.

Under 2017 erbjöds länets kommuner att delta i provtagningar under hösten. Samtliga kommuner har deltagit i mätningar under 2017.

Sammantaget borde mätningarna kunna ge en mera fyllig bild av nuläget i länet och därmed också bidra till en utveckling av förebyggande, tidiga insatser, stöd, vård och behandling. Det är angeläget

att resultaten används av olika aktörer. Tillsammans behöver vi arbeta för att minska tillgång och efterfrågan, minska missbruket samt att olika insatser, stöd och behandling anpassas efter de lokala behov som finns.

Narkotikaanvändning skolelever riket och hur kvinnor och män 17-84 år påverkas negativt av andras narkotikaanvändning i Halland jämfört med riket.

Källa www.andtuppfoljning.se (2018-03-06)

Syfte

Syftet med analyserna är att komplettera lägesbilden och få ett konkret mått på förekomsten/användningen av Cannabis, Amfetamin, Kokain och MDMA på befolkningsnivå där vi kan dra nytta av likheter och skillnader mellan kommuner i resultatet.

Metod – arbetets gång

Preventionsnätverket beslutade gemensamt i början på 2017 att om möjligt genomföra VA-analysen. Eftersom Halland aldrig gjort detta tidigare saknade vi kunskap om metoden och hur resultatet kan hjälpa oss i länet i det fortsatta arbetet. Därför beslutade Länsstyrelsen i Halland att finansiera ett projekt med syfte att nå utveckling och ökad kunskap genom VA-analysen.

Länsstyrelsen kontaktade samtliga kommuners VA-ansvariga vilka var positiva och tog på sig ansvaret för att utföra provtagningen och skicka till Swetox.

Preventionsnätverket fastställde provtagningsdatum vilket var en "gråtisdag" och en lönehelg. Inledningsvis planerades ytterligare en tagning vid storhelg med "hemvändare" men valdes sedan bort då det i nuläget inte prioriteras eftersom det övriga tillfällena har "hallningen i fokus".

En plan för provtagning för 2017 i respektive kommun av inkommande avloppsvatten vid specifika tillfällen, tisdagen 12/9-17, lördagen den 26/11-17 (samt den 25/12-2017 som sedan togs bort från planen). Detta kommunicerades Länsstyrelsen ANDT-samordnare ut via mail till kommunerna efter preventionsnätverkets beslut.

Preventionsnätverket följde processen. De praktiska dialogerna och diskussionerna har förts via mail med stöd av Swetox som ansvarat för instruktioner och som svarat på frågor gällande provtagningen samt via telefonsamtal.

Det finns flera studier på vattenanalys av droger i Europa och en manual från EMCDDA (Europeiska centrumet för kontroll av narkotika och narkotikamissbruk) med en rekommenderad standard för hur droganalys av avloppsvatten skall genomföras. Analyserna har genomförts av Swetox laboratorium, ett nationellt akademiskt forskningscentrum. Johan Lindberg har haft ansvar för analyser och kontakter med länets provtagningsansvariga. Den använda analysmetodiken bygger på den LC-MS/MS metod som ursprungligen togs fram av Karolinska Universitetssjukhuset. Metoden möjliggör kvantitativ bestämning av droger och drogmetaboliter i avloppsvatten. Mängden intagen substans beräknas efter korrektion av hur mycket substans respektive dess nedbrytningsprodukter som utsöndras i droganvändarens urin i enlighet med riktlinjer från EMCDDA. De använda dosstorlekarna är: cannabis 125 mg, kokain 100 mg och amfetamin (+ metamfetamin) 30 mg. För MDMA(ecstasy) har tidigare studier endast rapporterat förekomst. I denna studie har vi gjort kvantitativa mätningar. Resultaten är dock inte rapporterade som antalet doser då praxis för dosberäkningen ännu inte är satt. De erhållna massflödena, mg MDMA per dygn och 1000 invånare, kan användas för att olikta provtagningar mellan kommuner etc.

Sålunda kan mängden av narkotika och dess metaboliter som förs in i systemet användas som ett mått på konsumtionen. Detta innebär att massflöden av drogernas nedbrytningsprodukter i urinen undersöks för att beräkna epidemiologiska data, dvs. omfattningen av drogkonsumtionen i befolkningen.

VA analysarbetet är också ett konkret sätt att arbeta med Agenda 2030. Fokus har varit främst mål 3 (Hälsa och välbefinnande) samt mål 6 (rent vatten och sanitet). Länsstyrelsen kontaktade i tidigt skede Forskningsingenjör Per-Magnus Ehde vid Våtmarkscentrum, avdelning för miljö och biovetenskap vid Högskolan i Halmstad. Per-Magnus såg det intressant att fördjupa sig i reningsgraden på vattnet från narkotiska preparat. Därav erbjöds kommunerna även ta prov på det utgående vattnet vid provtagningarna vilka även dessa finansierades av Länsstyrelsen och som kan komma att användas för vidare forskning och utvecklingsarbete inom Halmstad Högskola.

Preventionsnätverket tog beslutet att två provtagningar skulle genomföras (istället för tre) och Swetox tillsammans med Länsstyrelsen sammanställer och redovisar resultaten i en kort rapport.

Kommuner har fått information och instruktioner kring provtagning från Swetox. Alla har följt instruktionerna vilket gör att alla kommuner tagit prov på samma sätt, vid samma tidpunkt och säkerställt att vattenproverna nått fram till Swetox enligt krav för kvalitetsarbetet i analysen. Reningsverken har tagit prov under 24 timmar som skickats för analys till Swetox. Kommunerna har vid provtagningen skickat ett prov till Swetox och frusit ner ett reservprov som sparats i kommunerna i händelse av att något prov avvikit i kvalitet eller inte nått fram till Swetox som planerat. Swetox har i sin tur sparat de prov som kommit fram för ev. behov av nya analyser eller vid misstanke om fel i analysen. Samtliga prov har lyckats.

Resultatet redovisas i mikrogram/kubikmeter($\mu\text{g}/\text{m}^3$), totalt antal doser per 1 000 invånare och 24 timmar. För beräkning av resultat lämnades uppgifter om totalt flöde under provtagningsperioden (24 timmar) samt om antalet anslutna personer till reningsverket.

Resultatet kan jämföras mellan kommuner då resultatet anges i antalet doser per 1 000 invånare och 24 timmar.

Viktigt att notera: När resultaten räknats fram har man utgått från antalet anslutna personer till respektive reningsverk och inte från antalet kommuninvånare. Se nedanstående tabell

Tabell 1: Antalet personer anslutna till reningsverken

Kommun	Reningsverk	Antal invånare
Falkenberg	Fegen	280
Falkenberg	Källsjö	430
Falkenberg	Köinge	200
Falkenberg	Lia	60
Falkenberg	Okome	190
Falkenberg	Smedjeholm	32000
Falkenberg	Ullared	1000
Falkenberg	Vessigebro	800
Falkenberg	Älvsered	510
Falkenberg	Ätran	420
Halmstad	Busör arv	13350
Halmstad	Getinge arv	2850
Halmstad	Oskarström	5000
Halmstad	Simlångsdalen	600
Halmstad	Västra Stranden	143000
Halmstad	Åled	1350
Hylte	Hyltebruk	4000
Hylte	Torup	2120
Kungsbacka	Hammargård	42400
Kungsbacka	Kullavik	10400
Kungsbacka	Lerkil	5780
Kungsbacka	Ölmanäs	8770

Laholm	Båstad	30000
Laholm	Hedhuset	30000
Laholm	Knäred	1500
Laholm	Laholm	30000
Laholm	Veinge	4000
Laholm	Ängstorp	21000
Varberg	Bua	3300
Varberg	Getterö	28000
Varberg	Kungsäter	380
Varberg	Sibbarp	120
Varberg	Skällinge	610
Varberg	Tvååker	2600
Varberg	Veddige	2200

Provtagning av utgående vatten

Samtliga kommuner i Halland har valt att även genomföra provtagning på utgående vatten från något/några av kommunen reningsverk. Detta för att se om de narkotiska preparaten som analyserades i inkommande vatten har reducerades i reningsverkets process. Resultaten visade på skillnader mellan och tyder på varierande reduktion i reningsverken. För att fördjupa oss i det resultatet tittar Högskolan i Halmstad vidare på resultatet.

		Reningsgrad %			
Reningsverk	Flöde KBM				
		Amfetamin	Kokain*	THCA**	MDMA
Hyltebruk	4043			92	
Torup	992			54	45
Hamnargård	16680	100	84	94	34
Kullavik	4631		41	88	34
Ölmanäs	2873		96	100	
Västra stranden	38410	100	67	91	40
Ängstorp	5464	100	88	100	80
Smedjeholmen	21305		7	63	18
Getterö	27380	100	88	97	25
* summan av kokain och benzylekgonin(huvudmetaboliten)					
** huvudmetaboliten av cannabis					

Fakta cannabis, amfetamin och kokain

Cannabis är samlingsnamn för narkotiska preparat, bl.a. hasch och marijuana, som utvinns från hampaväxten Cannabis Sativa. Växten innehåller bland annat ämnet THC som ger upphov till ruset. Cannabis är den vanligaste narkotikasorten i Sverige och all hantering av cannabis är kriminaliserad.

Cannabis röks vanligtvis vilket gör att personen snabbt får en rusupplevelse. Ruset varar olika länge beroende på hur drogen används men som mest i ca tre timmar om det svalts. Vid rökning brukar ruset upplevas som mest intensivt inom 15-30 minuter för att sedan gradvis försvinna.

Cannabis påverkar hjärnan i hög grad, särskilt de så kallade "kognitiva funktionerna" som minne, uppmärksamhet, koncentration, analys- och planeringsförmåga. Den som är påverkad av cannabis kan ha svårt att lära sig nya saker, svårt att formulera sig förståeligt, problem att behålla uppmärksamhet och att delta i samtal. Vid upprepat intag av cannabis kan man få mer långvariga nedsättningar av hjärnans kognitiva funktioner vilket ofta kan mätas i upp till flera veckor efter senaste användningstillfället.

Amfetamin är ett centralstimulerande medel som tillverkas på kemisk väg. Amfetamin intas oftast som tabletter eller kapslar, men förekommer också som pulver som sniffas eller löses i vätska och injiceras. Amfetamin användes först som läkemedel mot astma då det vidgar luftrören. Idag är användning av medicinsk amfetamin i många länder endast tillåten för behandling av ADHD och narkolepsi.

Eftersom amfetamin tar bort hungerkänslorna leder långvarigt missbruk ofta till minskad vikt och sjukdomar som beror på vitaminbrist och undernäring. Balanssinnet och kroppsrorelserna kan också påverkas att gången blir svajig och rörelserna ryckiga.

Personer som har missbrukat amfetamin länge kan drabbas av rastlöshet, retlighet, sömnlöshet, misstänksamhet, delirium, hallucinationer, ångest, psykos och vanföreställningar.

Kokain är centralstimulerande och framställs från kokabuskens blad. Kokain sniffas oftast eftersom det vanligen förekommer i pulverform. Pulvret kan också lösas upp och injiceras. Crack är en speciell form av kokain som man röker.

Likt amfetamin tar även kokain bort hungerkänslorna och långvarigt missbruk leder ofta till minskad vikt och sjukdomar som beror på vitaminbrist och undernäring. Balanssinnet och kroppsrorelserna kan också påverkas så att gången blir svajig och rörelserna ryckiga.

Typiska tecken vid kronisk kokainsniffning, när man använder ofta, är tjock hals och rinnande näsa, eksem runt näsborrarna och hål i nässkiljeväggen. För den som injicerar kokain, ökar risken för både överdosering och infektioner. Infektioner får man för att man sticker fel och att man använder orena tillbehör, till exempel nålar.

De som har missbrukat kokain länge kan drabbas av rastlöshet, retlighet, sömnlöshet och misstänksamhet. Man kan också få delirium, men det är ovanligt. Det börjar med olika typer av vanföreställningar och ångest och kan leda till psykoser och bör behandlas på sjukhus.

Källa: <http://www.drugsmart.com/fakta/>

Resultat

Resultat från två provtagningar av cannabis, amfetamin, kokain och MDMA i avloppsvatten redovisas i diagram som medelvärde per kommun och provtillfälle, tisdagen 12/9-17 (September), lördagen den 26/11-17 (November).

Diagram 1: Cannabis i avloppsvatten

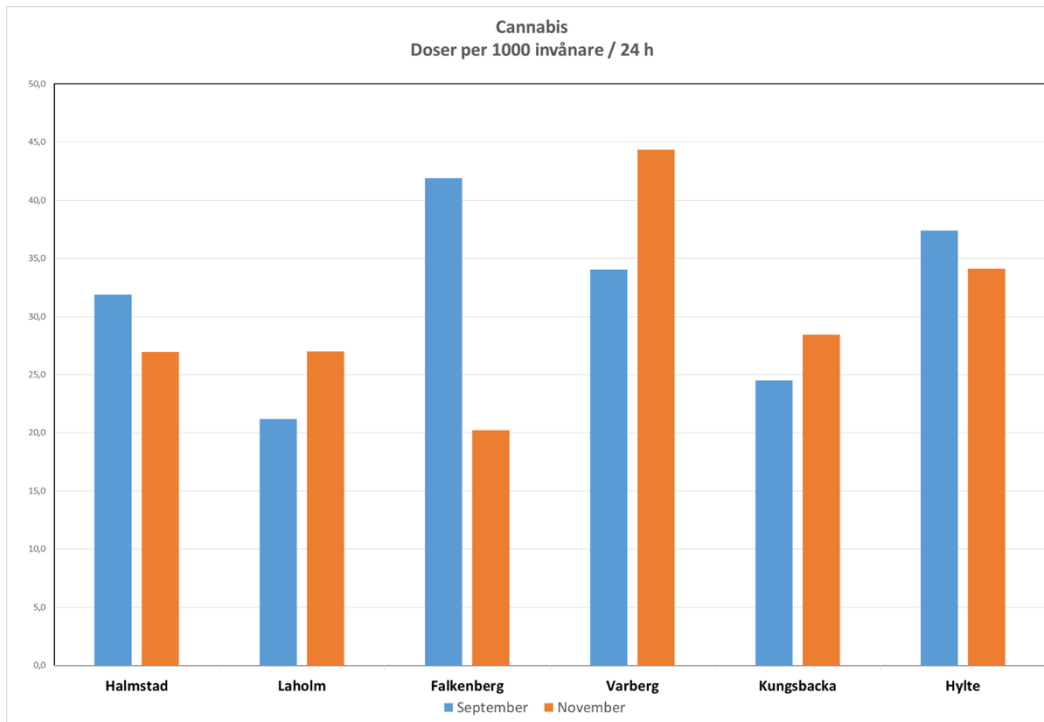

Diagram 2: Amfetamin i avloppsvatten

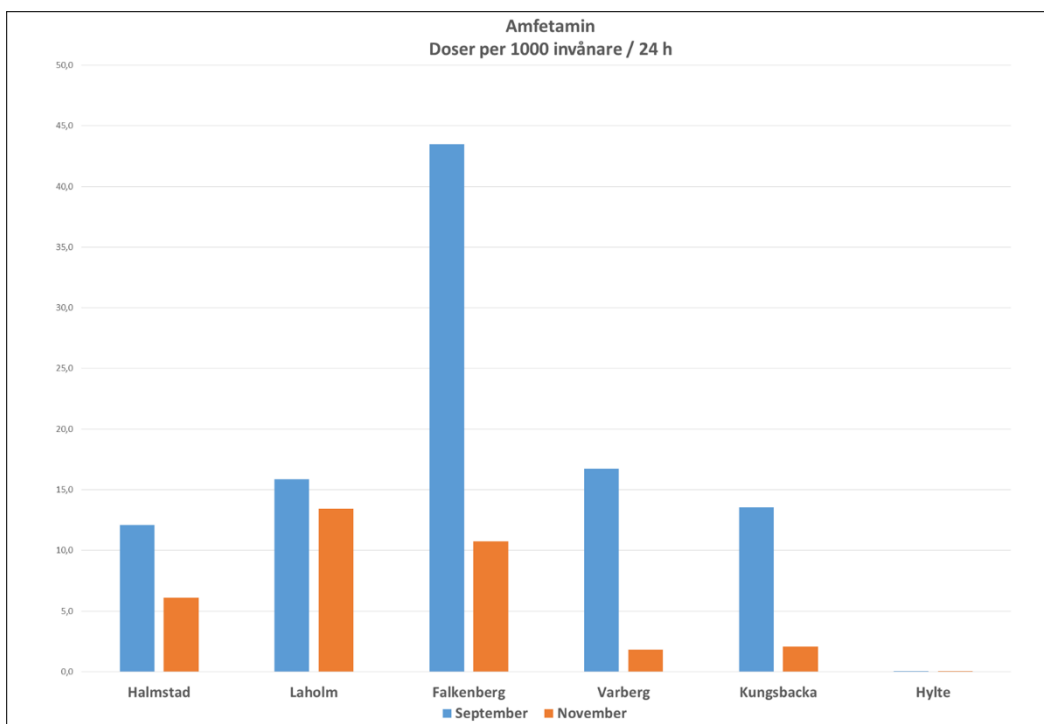

Diagram 3: Kokain i avloppsvatten

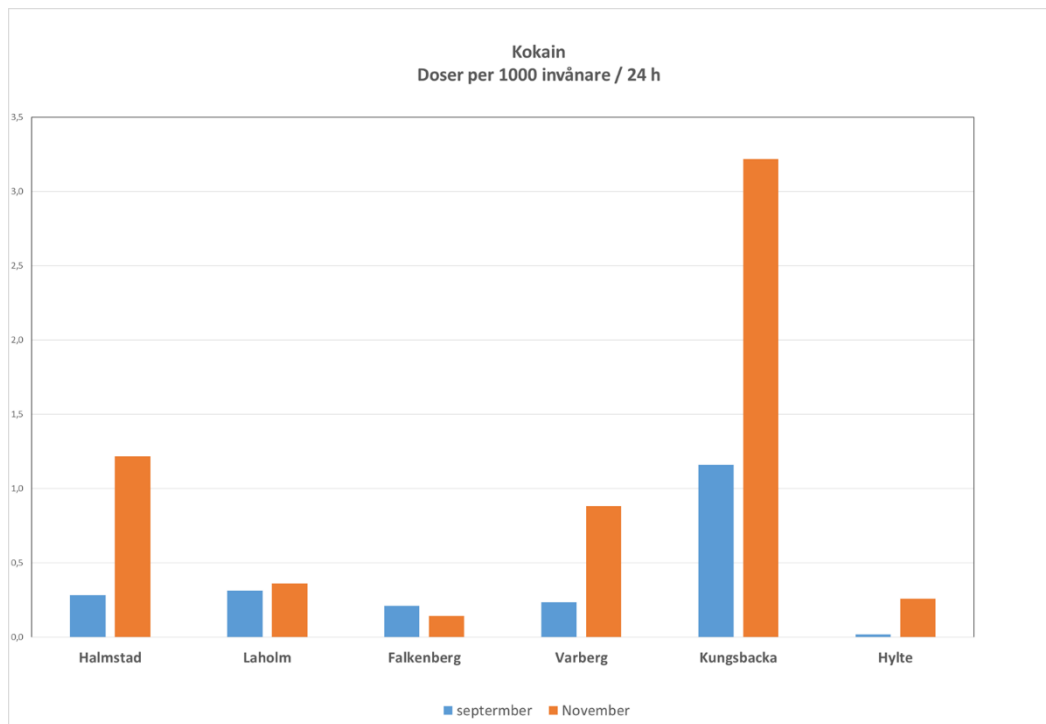
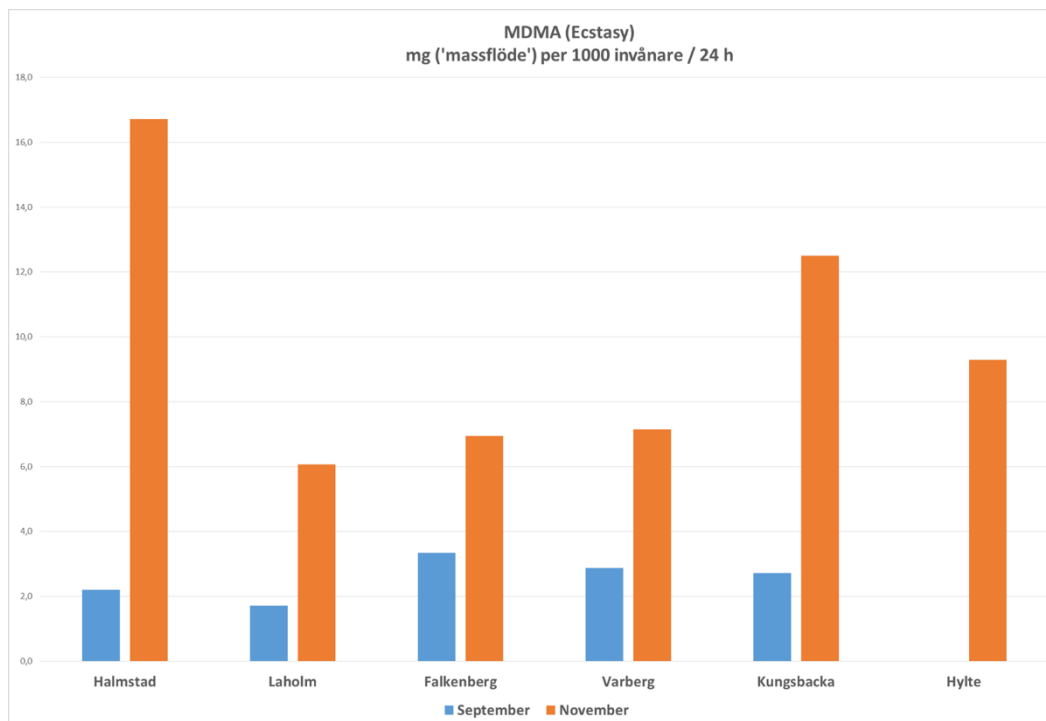

Diagram 4: MDMA i avloppsvatten

Utvärdering

Mätningarna säger inget om hur många som använder narkotika i respektive kommun, mätningarna kan endast visa hur många doser per 1 000 invånare som finns i avloppsvattnet. Det innebär att det inte heller går att utläsa något om ålder eller kön på användarna. Det mätningarna visar är att det finns spår av narkotika i samtliga deltagande kommuners avloppsvatten, vanligast förekommande är cannabis men även spår av amfetamin, kokain och MDMA vilket återfinns i varierande omfattning i samtliga kommuner.

Provtagning har endast genomförts på kommunala reningsverk vilket innebär att det finns felkällor som ligger utanför dessa. Exempelvis har enskilda avlopp inte analyserats utan proven visar endast resultat från de invånare som är anslutna till kommunala reningsverk.

Mätningarna visar droganvändningen en vanlig veckodag och en lönehelg. Det går också att se att preparaten är olika utbredda i länsdelar och kommuner.

Cannabis visar flest dosanvändningar per 1 000 invånare i samtliga länets kommuner. Det är första gången denna mätning görs i Halland vilket innebär att resultaten inte kan jämföras med tidigare värden i länet. Det stora antalet narkotikadoser är så pass omfattande att det troligtvis finns grupper i samhället som använder narkotika och som sannolikt är okända för myndigheterna.

Mätresultaten visar på behov av olika insatser i länet både vad gäller vård och behandling och polisens insatser mot narkotika. Uppgifterna bör användas tillsammans med drogvaneundersökningar, statistik och andra lägesbilder som genomförts i länet för att ge en mera heltäckande bild. Med en tydlig bild behöver förebyggande insatser göras och information och kunskap spridas.

Kartläggningen visar ett omfattande bruk av narkotika i länet och resultaten bör tas på största allvar. En viss försiktighet med slutsatser utifrån enbart detta material rekommenderas. Det behövs också en längre tidsserie för att se trender och värdera resultaten.

Resultaten på utgående vatten (Reduktion av narkotikarester i reningsverket) är varierande i länet och bör analyseras vidare för att förbättra och utveckla miljöarbetet.

För att utveckla det halländska narkotikaarbetet och identifiera fler narkotiska substanser har ytterligare analyser genomförts där vi genomfört några testar för att identifiera förekomsten av Tramadol. Halland har som först län i Sverige bett Swetox att söka efter dopning i avloppsvattnet. Detta är ett försök för vidare utveckling.

Slutreflektion

- Drogvaneundersökningar bland både ungdomar och vuxna är viktiga.
- Fortsatta insatser riktade till ungdomar och vuxna i ungas närhet är viktiga även framöver men mer resurser behöver avsättas för att nå dem som är äldre. Inte minst insatser för att minska antalet som debuterar med narkotika i tidig vuxen ålder.
- Fortsatta insatser är nödvändiga för att behålla en restriktiv syn på narkotikabruk bland ungdomar och föräldrar samt hos professionella som möter ungdomar. För detta krävs ökad kunskap om narkotika, verktyg och metoder med bästa tillgängliga evidens.
- Genom att arbeta medvetet med tobaksförebyggande insatser kan man även förebygga cannabisbruk.
- Det är angeläget att tidigt möta ungdomar som har provat narkotika. Då Halland saknar MiniMaria (mottagning för ungdomar med alkohol- och drogrelaterade frågor) är det viktigt att synliggöra de arbetssätt som finns i Halland och sträva efter likvärdig behandling oavsett boendeort i länet. Samverkan mellan polis, kommun och Region Halland.
- Insatser för att arbeta förebyggande mot narkotikabruk i nöjeslivet är viktigt och behöver ständigt utvecklas och uppdateras i samarbetet mellan nöjesarrangörer, polis och kommuner.
- Tillgänglighetsbegränsande insatser behöver stärkas, till exempel samverkan kring arbetet mot handel av narkotika och nya psykoaktiva substanser över internet.
- Det är viktigt att fortsättningsvis följa utvecklingen av narkotikabruket i länet. Avloppsmätningar som kompletteras med mera djupgående studier av vilka som använder narkotika, hur bruket ser ut, vilka åldrar etc. är viktiga för att ta pulsen och följa utvecklingen samt anpassa insatser efter behov.
- Samverkan mellan myndigheter, ideella organisationer, nöjesaktörer, ungdomar, föräldrar med flera är nödvändigt.
- Unga och unga vuxna ses som väldigt viktig målgrupp i arbetet med attityder.
- Policyarbete för skolan samt samverkan mellan polis och skola ses som viktiga i både förebyggande arbete, för att tidigt upptäcka samt att göra olika insatser.

Framtid

Efter genomförda mätningar under 2017 har Swetox och Länsstyrelsen samlat resultatet i denna rapport. Preventionsnätverket planerar, genomför och utvärderar arbete och insatser under 2018 för att nå det regionala nätverkets mål "Att nå ett Halland fritt från ANDT- Ett bättre Halland. Genom ökad kunskap och insatser skall vi nå ökad folkhälsa och ett minskat bruk, minskat skadligt bruk och minskat missbruk av ANDT. Tillsammans gör vi rätt sak, vid rätt tid, på rätt plats".

Preventionsnätverkets önskan och förhoppning är att provtagningarna kommer att fortsätta under flera år för att skapa förutsättningar för ett ännu mera kunskapsbaserat och långsiktigt arbete. Kommunerna erbjuds att i samverkan med Länsstyrelsen skriva en överenskommelse som skapar förutsättningar för detta. Underlaget ses också som en viktig indikator i samverkansöverenskommelser och medborgarlöften där utvecklingen kan följas över tid.

Arbetet med analys av narkotikaspår i avloppsvatten är under utveckling och bör fortsatt följas. Resultaten kan användas som en indikation på hur omfattande missbruket är men måste kompletteras med andra mätningar.

Mätningarna visar att det finns missbruk av narkotika i samtliga kommuner och därmed bör alla kommuner göra insatser för att nå målet med "Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk".

Linda Wennerholm
Länssamordnare ANDTs

Johan Lindberg
Swetox

